

РЕФЛЕКСІЯ ЯК ВЛАСТИВІСТЬ САМОСВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Канівець М. В.

*Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”, м. Харків*

Проблема самосвідомості є предметом вивчення відомих психологів. Вона також є актуальною і для педагогічної науки. Існують різні підходи до вивчення структури самосвідомості. Самосвідомість - це складна психологічна структура, яка включає в себе в якості особливих компонентів по-перше, свідомість своєї totoжності, по-друге, свідомість свого власного "Я" як активного, діяльного початку, по-третє, усвідомлення своїх психічних властивостей і якостей, і, по-четверте, певну систему соціально-моральних самооцінок. Це образ себе і ставлення до себе, які нерозривно пов'язані з прагненням до самозміни та самовдосконалення.

Форми самосвідомості, які стають способами самопізнання особистості, називаються рефлексією. Рефлексія - це роздуми особистості про саму себе, безпосередній самоконтроль своєї поведінки в актуальній ситуації, осмислення її елементів, аналіз того, що відбувається, здатність суб'єкта до співвідношення своїх дій з ситуацією і їх координація відповідно до умов, які змінюються, і власного стану. Важливо відмітити, що рефлексія - це не просто усвідомлення того, що є в людині, а завжди одночасно і зміни самої людини, спроба вийти за межі того рівня розвитку особистості, який був досягнутий.

Велику роль рефлексія відіграє в самопізнанні особистості та її самооцінці. Про це свідчать результати дослідження, проведеного в НТУ "ХПІ". Було виявлено, що у студентів з адекватною самооцінкою рівень рефлексивності вищий, ніж у тих, чия самооцінка неадекватна. Формування адекватної самооцінки - важливе завдання студентів і викладачів під час навчання у ВНЗ, оскільки у своїй практичній діяльності людина прагне до досягнення таких результатів, які узгоджуються з її самооцінкою.

В результаті проведеного дослідження також встановлено, що рівень рефлексивності у студентів другого і п'ятого курсу зазнав за три роки навчання невеликих змін. Це свідчить про те, що в процесі навчання і виховання студентів питанням формування рефлексивності як способу самопізнання особистості приділялася недостатня увага, що чинить несприятливий вплив і на їх адекватну самооцінку, і на здатність до саморозвитку та самовдосконалення.